

Αφιερώνεται στις κυρίες Ντίνα Ρέππα και Έφη Καρζή,

ΤΑ ΦΡΕΣΚΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ 11^{ΟΥ} ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Η Αντίσταση της Φρουτοπίας* (Πολιτειότητα και Εκπαίδευση)#

T. 103 30-09-2016

με αφορμή την παράσταση «Τα μαγικά Μαζιλάρια» του Τριβιζά, που ανέβασαν τα παιδιά των Στ' τους στις 14/6/16, Κυριακός Περβανάς

Σηκώθηκε το κολοκυθάκι να χτυπήσει τον μανάβη. Έχει άραγε κάποια ελπίδα το ταπεινό ζαρζαβατικό να νικήσει τον έμπορο, εκείνον που παίρνει όλες τις αποφάσεις και διακινεί τα προϊόντα με σκοπό το κέρδος; Φυσικά και έχει ελπίδα. Το κολοκυθάκι βρίσκει ένα μηχάνημα που αφαιρεί από τους μανάβηδες το μανα- και τους κάνει βίδες. Όλα αυτά τα θαυμαστά συμβαίνουν σε μια άλλη χώρα, στη Φρουτοπία, εκεί όπου τα φρούτα και τα λαχανικά οργανώνονται εναντίον των πολυεθνικών, της Λεμονοστίφεν και της Κομπροστάλ, που θέλουν να μετατρέψουν τους πάντες σε χυμούς και κομπόστες.

Η «Φρουτοπία» του Ευγένιου Τριβιζά είναι περισσότερο επίκαιρη από ποτέ στην Ελλάδα της κρίσης. Το κόμικ που δημιούργησε ο Ευγένιος Τριβιζάς το 1983 με τον σκιτσογράφο Νίκο Μαρουλάκη αναπτύχθηκε σε 50 τεύχη, μεταφέρθηκε ως κουκλοθέατρο στην τηλεόραση και έγινε μουσικοθεατρική παράσταση σε σκηνοθεσία Κωνσταντίνου Ρήγου. Η παράσταση παίζεται ξανά στο θέατρο Rex και προσφέρει πολύ περισσότερα από μια αφήγηση, με πρωταγωνιστές ένα βλίτο, μια πιπεριά και ένα κολοκυθάκι, που έχουν για ηγέτη τον Αιμίλιο το μήλο. Η Φρουτοπία είναι μια ιστορία που αποθεώνει την αντίσταση στο σύστημα, την αυτοργάνωση των αδυνάτων. Είναι ιστορίες όπου όλες οι ισορροπίες μπορούν να ανατραπούν με αίσθημα δικαίου.

Και επειδή η ζωή είναι πιο παράξενη από κάθε αφήγηση, η ίδια η Φρουτοπία κατάφερε το ακατόρθωτο. Ο Ευγένιος Τριβιζάς, ακριβώς όπως οι ήρωές του, εναντιώθηκε σε πολυεθνική και νίκησε ύστερα από πολυετείς δικαστικούς αγώνες. Η Μάτα η ντομάτα, η Μαρουλίτα το μαρούλι, ο Φραγκίσκος το φραγκόσυκο τα έβαλαν με την Κόκα-Κόλα. Η αμερικανική πολυεθνική χρησιμοποίησε τον τίτλο της σειράς ως σήμα σε προϊόν της, σε έναν ανάμεικτο χυμό φρούτων. Ο Τριβιζάς το ανακάλυψε το 1995 και ξεκίνησε τον αγώνα. Τον βοήθησε βεβαίως η επιστημονική σκευή στα νομικά, καθώς διδάσκει Εγκληματολογία και Συγκριτικό Ποινικό Δίκαιο στο Πανεπιστήμιο του Ρέντινγκ.

Η αντιπαράθεση μεταξύ της πολυεθνικής και του συγγραφέα διήρκεσε περισσότερο από μια δεκαετία. Το δικαστήριο τελεσίδικα έκρινε ότι η λέξη «Φρουτοπία» είναι πρωτότυπος νεολογισμός του συγγραφέα. Η λέξη δεν υπήρχε στην ελληνική ή σε άλλη γλώσσα και δεν ευσταθούσε ο ισχυρισμός της Κόκα-Κόλα ότι έχει προγενέστερα δικαιώματα στον τίτλο. Η λέξη είχε χρησιμοποιηθεί και αλλού, από άλλες εταιρείες (τη μία μάλιστα την αγόρασε η Κόκα-Κόλα), όμως αποδείχτηκε ότι όλες οι άλλες φρουτοπίες δημιουργήθηκαν μετά το ελληνικό κόμικ. Καθοριστικός ήταν ο στίχος του τραγουδιού «Είναι μία, μόνο μία, η ονειρεμένη Φρουτοπία».

Έχουν περάσει 30 χρόνια από την ίδρυση του κράτους της Φρουτοπίας. «Τριάντα χρόνια μετά ο δαιμόνιος δημοσιογράφος Πίκο Απίκο επιστρέφει στη μακρινή Φρουτοπία, δυτικά του Αβγαθηγανισιάν, ανατολικά του Πιπερού και βορειοδυτικά της Χώρα του Χασμουρητού, για να λύσει και πάλι το μυστήριο της εξαφάνισης του Μανόλη του Μανάβη». Ο χρόνος που μεσολαβεί ανάμεσα στην έκδοση των κόμικς και σε αυτό το δεύτερο θεατρικό ανέβασμα δημιουργεί μια παράξενη συνθήκη. Οι πρώτοι αναγνώστες υπήρξαν παιδιά της ευμάρειας, υπήρξαν παιδιά που έζησαν τη μεγάλη κρατική σπατάλη. Ακόμη κι αν δεν κατάλαβαν τι συνέβαινε στη χώρα, ένιωθαν την αισιοδοξία στην περιρρέουσα ατμόσφαιρα. Οι σημερινοί θεατές είναι τα παιδιά των παιδιών της ευμάρειας. Σήμερα η Φρουτοπία της αντίστασης, της οργάνωσης, της αλληλεγγύης, της εξέγερσης είναι πιο χρήσιμη.

Αίφνης τα μηνύματα αποκτούν συμπυκνωμένο νόημα. «Όλοι οι κάτοικοι της Φρουτοπίας υπόσχονται ακόμη μία περιπέτεια αφάνταστου ηρωισμού και κατάπτυστης προδοσίας, με υπέροχες θυσίες και ασίγηστα μίσση, τολμηρές προσδοκίες και αποτρόπαιες δολοπλοκίες που θα σας προκαλέσουν καρδιοχτύπι αλλά και ρίγη ευτυχίας». Θα λέγαμε ότι δεν είναι ακόμη μία περιπέτεια, αλλά ένα **μάθημα αγωγής του πολίτη.**

*Πηγή: «Η Αντίσταση της Φρουτοπίας», Λώρη Κέζα, ΒΗmagazino, 4/1/2015

Πολιτειότητα και εκπαίδευση

Στον χώρο της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης ειδικότερα είναι κοινός τόπος ότι όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα στον κόσμο έχουν ως στόχο την κοινωνικοποίηση των μαθητών και την προετοιμασία τους για την πολιτική ζωή (Bernstein, (1991) Bourdieu & Nice, (1986) Moore, (2004) Holden & Clough, (1998). Οι Osler και Starkey (2005) προερχόμενοι από το πεδίο της εκπαίδευσης για την πολιτειότητα επισημαίνουν ότι η εκπαίδευση και η πολιτειότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Καταδεικνύουν την κρίσιμότητα αυτής της σύνδεσης για τη θέση του ατόμου στην κοινωνία αξιοποιώντας παραδείγματα που αφορούν σε δομικές διακρίσεις στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και τον τρόπο με τον οποίο αυτές επηρεάζουν τα Α.μεΑ. Εξηγούν σχετικά ότι «[αν] τα σχολεία δεν είναι προσβάσιμα και δεν προσαρμόζονται στις διαφορετικές ανάγκες, είναι δύσκολο να επιτευχθεί μία ουσιαστική μορφή πολιτειότητας». Κατά συνέπεια, όπως υποστηρίζουν, ο αγώνας για το δικαίωμα στην εκπαίδευση μπορεί να θεωρηθεί μέρος του αγώνα για την πολιτειότητα:

«Η πλήρης πολιτειότητα εξαρτάται από την πρόσβαση, όχι μόνο στο δικαίωμα της εκπαίδευσης αλλά και σε ορισμένα δικαιώματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και μέσω αυτής. Έτσι, το δικαίωμα στην εκπαίδευση είναι ζωτικής σημασίας στον αγώνα για την πολιτειότητα. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση μπορεί να υλοποιηθεί μόνο όταν η εκπαίδευση γίνεται προσιτή, αποδεκτή και προσαρμόσιμη στις ανάγκες των εκπαιδευομένων» (Osler και Starkey, 2005: σελ.77) (μετάφραση δική μου).

.../ Μία άλλη συστηματικά εκτοπισμένη ομάδα από τον πολιτικό λόγο είναι αυτή των παιδιών. Τα παιδιά, τόσο στον χώρο της επιστήμης όσο και στην καθημερινή ζωή, γίνονταν πάντα αντιληπτά ως «μικροί ενήλικες» και όχι ως μία ανεξάρτητη ηλικιακή ομάδα με δικά της χαρακτηριστικά. Ωστόσο, σύγχρονες προσεγγίσεις της Κοινωνιολογίας της Παιδικής Ηλικίας δημιούργησαν πρόσφορο έδαφος για την ανάδειξη λόγων σχετικών με τη συμμετοχή των παιδιών ως ενεργεια πολιτών και όχι ως πολιτών εν αναμονή (Osler and Starkey, 2005: σελ. 43). Ένα από τα σημαντικότερα παραδείγματα αυτής της αντίληψης για τη θέση των παιδιών στην κοινωνία και τη σημασία του πολιτικού τους ρόλου αποτελεί αυτό της συνθήκης για τα δικαιώματα του παιδιού (Convention for the Rights of the Child [CRC]) (UNESCO, 1989). Το άρθρο 12 είναι εκείνο το οποίο αναδεικνύει τον ρόλο της Συνθήκης στην προώθηση της ισότιμης συμμετοχής του παιδιού στο κοινωνικοπολιτικό γίγνεσθαι:

«Τα παιδιά έχουν δικαίωμα να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους. Οι μεγάλοι πρέπει να ακούν και να παίρνουν σοβαρά υπόψη τους τη γνώμη των παιδιών για θέματα που τα αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά τους» (UNESCO, 1989) (μετάφραση δική μου).

Όπως φαίνεται από την παραπάνω διατύπωση, στα παιδιά δίνεται πλέον η δυνατότητα να εξοικειωθούν με τις δημοκρατικές διαδικασίες μέσω της συμμετοχής τους στην λήψη των αποφάσεων (Osler, 2013: σελ. 74). Επιπλέον, πρωτοβουλίες στον χώρο της εκπαίδευσης που έχουν πλέον τον χαρακτήρα εκπαιδευτικών πολιτικών, όπως ο Χάρτης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2010) ενθαρρύνουν τη συμμετοχή παιδιών και διαμορφώνουν τις εφαρμοζόμενες παιδαγωγικές πρακτικές διαμορφώνοντας τελεικά την ατζέντα της έρευνας και των σχετικών δράσεων στον χώρο της εκπαίδευσης (Osler and Starkey, 2005: σελ. 56) ...

Πηγή: Ιωάννα Νούλα, 2014, Η έννοια της πολιτειότητας... /Διδακτορικό, ΠΤΔΕ Βόλου, αποσπάσματα σελίδες: 16-17 /// ανασύρθηκε από το διαδίκτυο 4-7-2016.